

Izhaja

vsak petek z datumom prihodnjega dneva.

Dopisi naj se frankujejo in pošiljajo uredništvu lista »Mir« v Celovec, Pavličeva ulica št. 7.

Osebni pogovor od 10. do 11. ure predpoldne in od 3. do 4. ure popoldne.

Rokopisi naj se samo po eni strani lista napišejo, druga stran naj bo prazna.

Rokopisi se ne vračajo.

Dopisom je treba za odgovor priložiti poštno znamko.

MIR

Glasiló koroških Slovencev

Velja

za celo leto 4 krone.

Denar naj se pošilja točno pod napisom:

Upravništvu lista »Mir« v Celovcu,

Vetrinjsko obmestje št. 26.

Naročnina naj se plačuje naprej.

Za inserate se plačuje po 20 vin. od garmond-vrste vsakokrat.

Leto XXX.

Celovec, 19. velikega srpana 1911.

Št. 42.

Pravičnost šolskih oblasti v Celovcu.

Kje naj se vršijo seje krajnega šolskega sveta?

Tam, kjer hoče načelnik krajnega šolskega sveta. Ministrski odlok z dne 2. oktobra 1886, št. 14.407, namreč odločuje o tej zadevi sledeče: »Im Schulorte, wo möglich im Schulhause.« Torej v vasi, kjer je šola, in če mogoče v šolskem poslopju. Ta odlok, kakor se mu vidi, prepušča krajnemu šolskemu svetu, naj sam odloči natančneje kraj za seje, ga ne veže strogo, da morajo biti seje v šolskem poslopju, ampak le če je to brez težav, torej lahko mogoče.

Ker ta odlok — in drugega ni o sejah — ne veže strogo načelnika, da morajo biti seje v šolskem poslopju, zato jih imajo razni krajni šolski sveti tam, kjer jih napravi načelnik, večidel v svoji hiši. Tako n. pr. v členu, večidel v Rožu so jih imeli v župnišču, št. Jakobu v Rožu so jih imeli v župnišču, dokler je bil župnik načelnik, g. nadučitelj Krevitz se je zoper to pritožil na okrajni šolski svet v Beljaku, ki je župniku ugodil, ne nadučitelju.

V velikovškem okraju so jih imeli n. pr. v Globasnici v gostilni pri Šusterju, a okrajni šolski svet v Velikovcu tega ni prepovedal. Na Brdu je imel seje g. Grafenauer na svojem domu, in šmohorski c. kr. okrajni šolski svet temu ni nasprotoval. V Pokrčah so imeli in imajo še vedno svoje mesečne seje v Sichterjevi gostilni pri Mežnarju, in sicer v gostilniški sobi, c. kr. okrajni šolski svet v Celovcu vé za to in molče odobruje.

Toda kdo bi si mislil, da ima ravno isti okrajni šolski svet za Škofiče druge postave?

Tu namreč se vršijo mesečne seje v župnišču, kjer ima občinski urad svojo pisarno, ker je župnišče prazno. Deset let se vrše že v tem župnišču seje. Ko je bil gosp. Mak Nevin okr. glavar in predsednik c. kr. okrajnega šolskega sveta, je seje v župnišču parkrat prepovedal ter zahteval, naj bodo v

šolskem poslopju. Toda krajni šolski svet je napovedal svoje tehtne razloge, zakaj noče in ne more imeti seje v šolskem poslopju. Če je Mak Nevin zapretel s kaznijo, je krajni šolski svet napovedal svojo demisijo, okrajni šolski svet resignacije ni sprejel, pa tudi ni kaznoval in tako je ostalo vse pri starem — celih deset let.

Letos pa, ko imamo novega šolskega nadzornika g. Juvana in novega c. kr. okrajnega glavarja, so napeli druge strune. Ko je krajni šolski svet v svoji prvi seji sklenil uradovati v slovenščini in imeti seje v župnišču, je c. kr. okrajni šolski svet te sklepe razveljavil ter zapovedal seje v šolskem poslopju. Krajni šolski svet je napovedal razloge, zakaj nima svojih seje v šoli, ker ga ni odloka, po katerem bi se morale seje vršiti le v šoli, ker jih c. kr. okrajni šolski sveti tudi drugod ne zahtevajo, ampak privolijo, da se vršijo v gostilni, ker imajo udje krajnega šolskega sveta bliže v župnišče, kakor v šolo, ker v šoli ni primerne prostora za seje, ampak bi jih mogel imeti le v velikih šolskih sobah, katere bi moral, ker so seje le ob nedeljah, nalašč za to zakuriti, bi torej imel nepotrebne izdatke; ker posluje v šoli zoper voljo krajnega šolskega sveta nemška posojilnica in vrh tega osebnost in nadučiteljeve žalitve onemogočujejo seje v šoli. A vse te in še druge vzroke je okrajni šolski svet kratkoma prezrl ter načelnika kaznoval z globo 20 K, ne da bi mu bil odprt pot za priziv. — Torej za skrb, delo, pota, sitnosti, za pisarije ter napade in žalitve v »Freie Stimmen«, za vse to pa zdaj biti obsojen še v denarno globo, ki jo je treba brez usmiljenja plačati, ker ni bil odprt pot do pritožbe? — To bi bilo malo prehudo! Vsak hudodelnik se more še zagovarjati, predno ga obsodijo, a načelnik krajnega šolskega sveta ne. — To je bridko, to je nezaslišano! Kaj ostane drugega, načelnik pošlje pismo na c. kr. okrajni šolski svet s prošnjo, naj mu pustijo odprto pot do priziva, ali pa naj mu vendar pustijo resignirati.

Resignacije ne sprejmejo, ker nima postavnih vzrokov za odstop, ono pismo pa, v katerem zahteva priziv, pa pošlje c. kr. okr. šolski svet, meneč da je že priziv, na deželni šolski svet, ki kazen potrdi, ker tudi bržkone ni bral v slovenščini pisane vloge! Toda to še ni dovolj! — Slavni c. kr. okrajni šolski svet kaznuje načelnika v drugič z globo 40 K, ker nima seje v šoli, ponovne resignacije pa ne sprejme. Tako je res načelnik v hudem položaju med dvema stoloma na tleh. Sej v šoli ne more imeti, resignacije pa c. kr. okrajni šolski svet ne sprejme. Tu naj sodi vsak treznomisleč človek, ali je pravično, da c. kr. okrajni šolski svet pusti v nekaterih krajih, da se seje krajnega šolskega sveta vršijo v javnih lokalih — v gostilnah, — v Škofičah pa jih prepove v praznem, neobljudenem zasebnem župnišču?

Ali ima c. kr. okrajni šolski svet druge predpise radi seje, kakor jih imajo c. kr. okr. šolski sveti v slovenskem delu Koroške?

Kako more c. kr. okrajni šolski svet načelnika kaznovati na svojo pest, ko ni prelomil nobene šolske postave? Ali je pravično, da mu ne pusti odstopiti, ali ga ne odstavi, kakor sam želi, če je nesposoben za poslovanje?

Vsak hlapec zapusti lahko svojo službo, če mu gospodar ni po volji, ministrski predsednik resignira, ako si ne upa ohraniti državnega voza v ravnotežju, — načelnik krajnega šolskega sveta, ki zvesto in vestno in zastonj opravlja svojo sitno službo, — pa ne sme odstopiti, zato da ga oblast more z denarnimi globami kaznovati. Ali smo v Avstriji — ali v Turčiji? Takih častnih služb: reši nas, o Gospod!

Reši nas pa tudi enkrat takega višjega uradništva, ki je še vsako tako upravičeno slovensko zahtevo načeloma zaviralo ali odklonilo, pač pa neznačajni nemškutariji šlo vedno na roke! Take nove metle se bodo kmalu obrabile. Kakor mnogim drugim, tudi njim ne bo zrasel greben do neba. Toliko še znamo poskrbeti! Slovenci smo že

Podlistek.

Jesen življenja.

Sličica. — Spisal R. B.

Bilo je v jeseni . . .

Mrzlejši veter je potegnil od severa črez planine doli in pustil na njivah belo tančico — slano, ki se je blestela v solncu, katero je začelo pozneje vzhajati in se je zvečer prej poslavljalo od nas.

Iz grap in globeli se je dvignila megla in se je razlivala po poljih, kot ogromno morje, plazila se je po obronkih, zdaj vstajala, zdaj padala, kakor se je zdelo nagajivi sapi.

Tedaj so tudi ptice zavonjale duh po jugu, ki jih je tako prijetno vabil slednje leto. Zbrale so se v gruče, pozdravile domovino in odletele za nekaj mesecev. Nekatero so odšle prej, druge so jim sledile pozneje.

Sadje je bilo dozorelo in rumeno se nam je smejalo izza vej in vabilo: »Vtrgajte nas in jejte!»

Listje pa je odpadlo in čudno trepetanje je šlo vsako noč skoz gozd, oropan svoje poslednje krasote.

Kmet pa je delal po njivah in pospravljajal pridelke; tudi mravljinca so znašali v svoja mravljišča.

Takrat je prignal črednik Jaka čredo s planine, malo pozneje sicer, kot ponavadi, zakaj, težko se je ločil od njemu tako ljubih trat in gajev.

Vzel je bil slovo za vedno in zato je bilo tako težko in tako dolgo.

Povedal je vaščanom, da odloži svojo dolgoletno službo, ker se ne more in noče več ubijati za živino po planini, kakor je sam rekel.

Čudno se je zdelo to vaškim možem in nejevoljni so bili, ker jim je odpovedal: črednika v tistih časih dobiti, niso bile mačje solze.

»Miru želim, miru. Zato sem odložil službo.« Tako je rekel Jaka in pogledal možakarje: kaj pa mi morete, če si želim miru!

»Miru? Kdo, vraga, pa ti kali mir na planini!« Jezno so govorili in zaničevalno: »Kaj se bo vstavljal, pastir, ki nima in ne premore nič. Lakote bi bil umrl, da mu nismo dali službe.«

Jaka pa je molče odšel in skomignil z rameni: »Hm, ne razumejo me in zato tako govorijo . . .«

»Presit je! Čakajmo, da se izlaka, pastir. Videli bode: sam bo prišel in se nam ponudil.« Tako so sklepali možakarji, po Jakovem odhodu.

In tedaj smo ga mi dobili na vasi. Obuli smo ga in vprašali: »Ali ste nam prine-

sel rož? Onih, lepih, planinskih rož. Slišite Jaka!« Mali paglavci smo bili in ljubili smo strica Jaka; bil je mladini nenavadno dober.

»Nisem vam jih prinesel, nisem. Glejte, čisto sem bil pozabil na vas.«

»Pa drugo leto nam jih prinesite.«

»Ne grem več na planino . . .«

»Ne? Zakaj ne?«

»Čujte,« je rekel, »vam bom pripovedoval.« Nabasal je z medenino okovan vivček tobaka in zapalil.

»Vi me bode razumeli, mislim. Možje, očetje vaši, me niso razumeli; vedel sem tudi, da me ne bodo. Toda, vi ste mladi, dovetni ste za dobro in jaz čutim, da me bode razumeli, in če ne, poslušajte me vseeno. Glejte, bil sem mlad, tako sem bil mlad, kakor iste zdaj vi, in še mlajši sem bil. Tedaj že mi je začela pripovedovati moja mati, da moram sejati v mladosti, če hočem, da bom kdaj tudi žel. To mi je pravila v mrzlih zimskih večerih, ko sem sedel na gorki peči, ona pa je predla predivo na kolovratu, ob slabi leščerbi. Zunaj je naletoval sneg in veter se je zaganjal v oknice ter silil v hišo. Jaz pa sem jo poslušal, mojo mater, debelo sem gledal in je nisem razumel. Ona je to vedela in je ustavila kolovrat, sedla k meni na peč in mi govorila iznova in s tako vnemo, da sem ji moral nehoté pritrčiti, da razumem, ako tudi nisem ničesar razumel.

res do grla siti tega grdega, večnega zapostavljanja in nagajanja od c. k. r. u r a d n i h o s e b !

Izpopolnitev naše izobraževalne organizacije na Koroškem.

V zadnjem času je naše izobraževalno delo na Koroškem postalo zelo pomanjkljivo, in zdi se, da bi imelo polagoma kakor svoj čas Ciril - Metodove podružnice zaspati spanje pravičnega. In če iščemo vzroke temu, je glavni seveda ta, da pomanjkuje delavnih moči. Pa ni samo ta vzrok, velika napaka naše organizacije je, da imajo naša društva premalo stika med seboj. Po nekaterih krajih imajo morda precej delavnih moči, dočim v drugem kraju delajo in tlačijo in gre delo le z vso silo komaj naprej. In dolžnost tistega društva, ki ima številne delavne moči, je, da pride slabšemu na pomoč, a dolej se je to vsled pomanjkanja ožjega stika le malo ali deloma skoro nič izvrševalo. In zato bodi glavna naloga v to poklicanih faktorjev, da takoj pričnejo s centralizacijo in večjo medsebojno zvezo naših društev.

Pred nekaj časom se je v Velikovcu ustanovilo, ali vsaj izvolil se je pripravljali odbor za »Velikovško okrožje izobraževalnih društev«, pričakovalo se je, da bodo temu sledila še druga okrožja izobraževalnih društev, a za sedaj je še vse tiho. In ravno okrožje je oni faktor, ki bi najložje poskrbel za večjo medsebojno zvezo naših društev. Ustanovila naj bi se okrožja po več krajih, najložje za cel sodni okraj na primer za Pliberk itd. Ravno tako naj bi se pri nas v Rožu ustanovilo okrožje za cel Rož, h kateremu naj bi se priklopila društva iz Podljubelja, Št. Janža, Sveč, Št. Jakoba itd. Odbor okrožja naj bi obstajal iz odbornikov vseh k okrožju spadajočih društev. ti naj bi izmed sebe izbrali predsednika, podpredsednika, tajnika in blagajnika. Upošteva naj se tudi to, da se v odbor okrožja pokliče tudi delavne fante in može iz krajev, kjer ne obstoji še nobeno društvo, s tem bi se fante in može navadilo voditi društva ter bi se na ta način tudi najložje ustanavljala nova društva. Glavna skrb okrožij pa bi morala biti, skrbeti za vedni stik med društvi. Sedaj se večkrat pripeti, da dve društvi v neposredni bližini napravita na en dan shod ali veselico in s tem seveda drug drugemu škodujeta. In marsikje se dve društvi v neposredni bližini čisto nič ne poznata, morda še malo postrani gledata. To so precejšnje napake, ki jih bo treba, ako hočemo, da bo naša organizacija napredovala, temeljito popraviti. In zato naj bi bila okrožja ono središče, okrog katerega naj bi se zbirala vsa društva tistega kraja. Ob vsakih večjih prireditvah naj okrožni predsednik skliče sejo, da društva pri prireditvi enotno nastopajo. Vsako leto enkrat naj bi društva priredila okrožne prireditve, kjer naj bi skupno na-

In vsako leto, ko se je vrnila zima, mi je pripovedovala in jaz sem se bil privadil tega. In nekoč mi je bilo težko in samotno pri srcu, ko je zapadel sneg materin grob in sem sedel pri sosedu na peči, kot zaničevan pastir. Zamislil sem se tedaj na one večere, ko sem poslušal v rojstni koči materine besede in težko mi je bilo, neznano težko . . . Hlapci in dekle pa so se pogovarjali in se smejali vsakdanje, pusto in dolgočasno, če je zinil stari hlapec in prišel s kako roboto na dan. In tedaj sem razumel materine besede in lahko mi je bilo pri srcu vselej, kadar sem jih premišljeval. Zato sem sejal v mladosti, kakor me je učila moja mati; tuintam so mi ljudje primešali med pšenico ljulike; hudobni ljudje so bili. In v poletju, ko sem setev negoval, sem težko, s trudom in znojem iztrgal ljuliko s polja, tako, da bo sedaj moja žetev lepa in čista. Trudil sem se na polju in sedaj bo žetev tu, delal sem v vinogradu, trgategv je prišla, obrezoval in gojil sem sadovnjak, sadje je dozorelo — pa da bi ne smel pobrati tega, kar sem pridelal . . . Kaj pravite, otroci moji?»

Mi smo molčali; le gledali smo ga; kakor je gledal on nekoč svojo mater in je ni razumel, ko mu je pripovedovala o dveh važnih dobah življenja, o setvi in žetvi . . .

»Saj je tako naravno. To je zakon prirode. Kmet seje, neguje in žanje. Tudi jaz

stopila vsa društva tistega okrožja s svojimi odseki. Ravno po okrožju naj bi se društva pogovorila, kdaj napravi to društvo veselico ali shod, kedaj ono itd. Pa ne tako kot sedaj, ko je morda kako društvo imelo že vse pripravljeno za veselico ali shod, pa prejme vabilo od sosednjega društva na shod, ki naj bi se vršil ravno isto nedeljo. Treba bo tudi gledati, da se ustanovi več novih društev, da ne bomo s svojo organizacijo vedno na enem kraju, ravno nova društva pa najbolj potrebujejo podpore. Zato naj bi okrožja najbolj gledala na te ter jih z vso močjo podpirala. Važna točka okrožja bi bila tudi ta, da bi posredovalo pri menjavi knjig med društvi. Marsikatero društvo ima precej prečitanih in starih knjig, ki so društvu popolnoma nepotrebne, sosednje društvo pa morda teh knjig nima, ima pa zopet prečitane knjige, ki jih to društvo nima.

Seja okrožja naj bi se vršila vsak mesec. Kjer bi bilo mogoče, naj bi se vršili okrožni tečaji, posebno pozimi, da bi se fantje vadili v govorništvo ter v za našo organizacijo potrebnih zadevah. Nadalje naj bi okrožja vsako leto priredila revizijo pod okrožje spadajočih društev. Uspeh revizije pa naj bi okrožja poročala Slovenski krščansko-socialni zvezi v Celovec, kateri bi se s tem odvzelo mnogo dela in Zveza bi lažje poslovala. Revizijo društev naj bi izvrševala predsednik in tajnik okrožja. Okrožje samo pa naj bi revidirala Slovenska krščansko-socialna zveza.

Upam, da ti nasveti ne bodo samo bob ob steno, ampak da se takoj začne z intenzivnejšim delom za prosep naše krščansko-socialne organizacije na Koroškem. Sedaj hitro na delo, da bomo videli, kdo bo prvi.

Cvetko P.

Dnevne novice in dopisi.

Oklic. Strašna požarna nesreča je zadelala v noči od 19. na 20. julija t. l. vas Ukve, ki šteje 884 prebivalcev, in ki je trpela škodo v letih 1903, 1907 in 1909 vsled velikanske povodnji. Vsled suše in stavbnega načina poslopj se je ogenj, zažgan od zločinske roke, s tako naglostjo razširil, da je postalo žrtev požara vkljub hitri in požrtvovalni pomoči požarnih bramb Kanalske doline in mesta Beljaka, kakor tudi vojaškega moštva, skupaj 71 objektov od 116 hiš, ki jih šteje vas. Uničeno je bilo tudi vse pohištvo, obleka, perilo, zaloga krme, drobnica itd., k temu še nad 3000 K gotovega denarja. Uradno poizvedena škoda znaša 640.000 K, kateri nasproti stoji le 156.000 K zavarovalne vsote. Revščina, vsled večkratnih povodnjih katastrof in zaradi padajoče rodovitnosti posipanih zemljišč, obožanih prebivalcev, ki so večjidel svoje imetje izgubili, je zelo velika. Glede na velikost nesreče mislim, da mi je iznova poklicati požrtvovalnost deželanov, ki se je obilno izkazala pri vseh neizgodbah,

sem sejal v svoji mladosti, negoval sem z vso skrbjo in sedaj, da bi ne žel . . . Zakaj? Glejte, narava dobiva bolj in bolj otožno in mirno lice, miru si pa želim tudi jaz. To je zakon, ki je z velikimi, neizbrisnimi črkami zapisan v prirodo — in ta zakon naj nam bo svet; spoštujmo ga! In zato ne grem več na planino, za čredo. Meni bo sedaj dvojna jesen, jesen v prirodi in jesen v življenju . . .»

»Ali bo tudi meni kdaj dvojna jesen?« vprašal ga je majhen dečko, rdeče obrobijene oči je imel in vpadla lica, bil je jetičen.

»Ti ne boš doživel dvojne jeseni . . .« In s počasnim, nekako pomilovalnim pogledom se je ozrl na fantka.

»In zakaj ravno jaz ne?« Veliko bolesti je bilo v tem vprašanju in rdeče obrobijene oči, polne neznanega, otroškega hrepenenja, so pogledale plaho v Jako.

»V zakonu prirode je pisano tako . . .«

Nad nami je vršela jata ptic, in megla je vstajala iz doline. Mi pa smo se zazrli v daljo in se zamislili . . . — Jaka je vlek svoj vivček in spuščal goste kolobarje dima v zrak. Veter pa je pograbil javorjevo listje na potu in ga je gonil v vrtincu . . .

in ukazujem, da se vrši občno deželno nobiranje na Koroškem. Darila se sprejemajo pri političnih oblastih prve instance in pri c. kr. deželni vladi. — Predsedništvo c. kr. deželne vlade na Koroškem. — Celovec, dne 4. avgusta 1911. — Hein m. p., c. kr. deželni predsednik.

Zavoljo česa se Slovence goni pred sodišče in se jih obsodi. Provizorja v Šmarjeti v Rožu je tamošnji župan (!) Wolf naznanil in sicer da je Klementu Hribniku, ki ga ni bilo doma, popisal glasovnico, ker sta mu na njegovo vprašanje oče in mati Klementa izrecno zatrdila, da bo sin volil kakor oče, to je s slovensko stranko. Te dni je bila obravnava v Celovcu pri deželnem sodišču, kjer sta oče in mati Klementa Hribnika pod prisego potrdila, da je gospod Weiss vsled njihove prošnje, ker ne znajo pisati, prišel glasovnico popisati, da ravno takrat Klementa ni bilo doma, da je Klementovo glasovnico popisal le vsled tega, ker sta mu oba opetovano zatrdila, da bo sin ravno tako volil kakor oče, to je slovenskega kandidata Grafenauerja. Kljub temu je bil gospod provizor obsojen na 50 K globe ali pet dni zapora. Vprašamo gospoda slovenskega (!) župana, če je z ravno tako skrbnostjo zasledoval agitacijo Schumyjevih pristašev in socialdemokratov? Svojim somišljenikom pa priporočamo, da vrnejo šilo za ognjilo, ne samo v Šmarjeti, ampak tudi po vseh drugih občinah in da nam nemudoma sporočijo resnične volilne sleparije nasprotnikov, zlasti vse slučaje, v katerih so nasprotniki izpolnovali glasovnice brez izrecnega dovoljenja volilcev. Zakaj, mi res ne moremo razumeti, zakaj bi morali trpeti le naši ljudje; ako je tako dejanje, kakor je zgoraj popisano, kaznjivo, potem mora to veljati tudi za nasprotnike. Naznanijo se nam pa naj tudi imena prič. — Slišimo, da je ljudstvo, ki pozna blagega in miroljubnega Weissa, zelo ogorčeno, da se ga je zavoljo take reči tiralo pred sodišče. Iz nasprotnikov govori samo strast in jeza. Kakršen Schumy, takšni njegovi volilci! Toda zapomnijo si naj, da spravljati duhovnika pred sodišče, ne pri naša božjega blagoslova!

Nečloveška brezobzirnost nasproti bolnikom. Poglavitni in najbolj obiskani del celovške razstave je takoimenovani »Volksfest« (ljudska veselica). Tam ima skoro vsaka buda svojo lajnovo godbo, najbolj glasna izmed celega tinglangla je pa neka »Drehorgel«, to so lajne v velikem slogu. Razumljivo je, da stranke, ki stanujejo v bližini, bežijo pred takim hrupom in se selijo drugam. Najhujši pa je ta ropot za bolnike v sanatoriju »Marija Pomagaj«, ki je tik razstave. Bolniki, ki visijo med življenjem in smrtjo, ki so prestali najnevarnejše operacije, ki bi morali imeti popolen mir, ki jim je vsak šum nekaj neznosnega, ti reveži morajo šunder tinglangla poslušati do — dveh ponoči. To je naravnost barbarska neverjetna brezobzirnost, ki išče po svetu svoje primere. To je menda najmodernejša kultura! Čudno, da oblast to trpi! Tinglangl sploh ne spada k resni razstavi, in če so ljudje v bližini obsojeni, da morajo ves dan in dan za dnevom poslušati to grozno lajnjanje, potem pač z vso pravico smejo zahtevati, da imajo vsaj ponoči mir. Že zaradi bolnikov bi se moralo prepovedati vsaj ponoči tisto strašno lajnjanje!

Velikovec. (P r i z n a n j e.) Med drugimi je razstavil na obrtniški razstavi v Celovcu naš sedlarski mojster J. Strauner svoj izdelek, ki ga edinega iz Velikovca hvallita »Gewerbezeitung« in »K. Tagblatt«.

Slovenske razglednice celovškega mesta se dobijo v Celovcu v sledečih krajih: V trafiki Kosarska ulica šte. 7 in nasproti Mohorjevi tiskarni, v del. društvu, Kosarska ulica šte. 30, v pisarni Slovenske krščansko-socialne zveze, Pavličeva ulica številka 7 in v hotelu Trabesinger.

»Freie Stimmen« perejo Artnaka in Doberniga. Glasilu nemškonalne stranke je zelo neprijetno, da smo pribili, kako se skrbi v Ljubljani za pismonoše in kako v Celovcu. Odgovor v »štimcah« je zelo slab in le pesek v oči. »Fr. St.« štejejo kot v nekako zaslugo g. Artnaku, da je predlagal »primerno število službenih listkov« kot prostovozne listke od in h kolodvoru za glavno in kolodvorsko pošto ter za uradnike, ki raznašajo brzojavke in ekspresna

pisma. Toda, kar bi »Fr. St.« v javnosti rada štela kot zaslugi g. Artnaku, je le njegova obtožba. G. Artnak je ravno bil v občinskem svetu zoper proste vozne listke za pismonoše! Ti ves dan letajo po stopnjicah, so z delom preobloženi in bi bili najbolj potrebni proste vožnje. Smešno je, da se »Fr. Stimmen« sklicujejo, da je električna železnica v Ljubljani privatno podjetje. Saj »Mir« ni trdil, kakšno podjetje da je, ali občinsko ali privatno, hvalil je le njeno kulantnost nasproti poštnim uslužbencem; ravno mestno podjetje pa bi moralo biti kot komunalno podjetje nižjim slojem še bolj na roke, kot privatno. »Mir« tudi ni trdil, da je Dobernig občinski svetnik ali član tramvajskega odbora. Kaj še! Toda ravno poslanec je poklican za svoje — volilce pogniti se, kjerkoli je priložnost. Saj se je ravno Dobernig pred volitvami hvalil, kaj da je storil za nižje uradnike. Da pa ima ravno g. Dobernig kot nekaj pol-bog v Celovcu pri mestni občini celovški in tramvajskemu odseku vplivno besedo, je za vsakega jasno! Torej!

Romarski vlak na Sv. Višarje. Dne 2. septembra t. l. priredi »Slovensko kršč.-soc. zveza« romarski vlak na Sv. Višarje. Vlak vozi ob 10. uri 2 min. dopoldne iz postaje Sinčavas in pride ob 2. uri 31 min. popoldne v Žabnice. Drugi dan 3. septembra se vrne iz Žabnic ob 2. uri popoldne in pride ob 6. uri 10 minut zvečer v Sinčovas. Cena za osebo 5 K 50 v tja in nazaj. Za hrano skrbijo romarice same. Do 21. avgusta se morajo vse zglasiti.

Prevalje. P. d. Krajnik na Zgradih se je poročil s Temeljnovi Micko istotam. Želimo mnogo sreče!

Potres so čutili v noči od 11. na 12. t. m. v Celovcu in sicer trikrat med 12. uro in 1. uro zjutraj od vzhoda proti zahodu. Dva-krat je bil sunek zelo močan. Tudi v okolici so sunek čutili.

Prevalje. Č. g. župnik so darovali delavskemu društvu 5 K. Iskrena hvala!

Moralična pokvarjenost pri razstavi. »Kärntner Tagblatt« poroča z dne 12. t. m. sledeče: »Z otvoritvijo razstave se je zelo pomnožilo število vlačug. Ne zadosti, da pošten človek na Križni gori zvečer skoraj že na sprehod ne more več, ne da bi imel sitnosti, celo v prostorih ljudske veselice se je sodrga nastanila. Opetovano se je že pipevalo, da niso imeli ponočni obiskovalci ljudske veselice od takih elementov miru.« Temu poročilu bi bilo samo pripomniti, da celovški magistrat pri zadevi ni čisto nedolžen, ker je izdal za razstavo nad sto vlačugam dovolilne knjižice.

Dobrlavas. (Shod) Slov. katol. izobraževalnega društva na praznik Marijinega Vnebovzetja je bil dobro obiskan. Navzočih je bilo okoli 150 ljudi. Če bi imeli na razpolago večje prostore, mislimo, da bi igra kakor je »Večna mladost in večna lepota«, privabila še mnogo več gledalcev, kakor jih je. Zborovanje je otvoril predsednik J. Lužnik, povdarjajoč zasluge našega društva za narodno čustvovanje in socialni pouk našega ljudstva. Podpredsednik nato kratko razloži vsebino igre in poda par praktičnih navodil za izpolnjevanje narodnih dolžnosti v javnosti: Kupuj narodno blago, na pošti zahtevaj dvojezične tiskovine, na železnici zahtevaj listek v slovenskem jeziku, piši pisma Slovincem samo s slovenskimi naslovi. — Kaj pa naj rečemo o igri? Ali naj igralke vsako posebej pohvalimo? Ne, ker vemo, da bi to zaleglo g. uredniku v listu preveč prostora, omenjeno naj bo le to, da so izvršile svojo nalogo v splošno zadovoljnost. Malo časa samo so imele za uk, pa so kakor vselej tudi to pot spretno nastopile. Kot plačilo za trud pa naj jim bo enkrat vsem skupaj večna mladost in večna lepota, kar želimo tudi vsem poslušalcem! — Društvo pa naj pridobiva vedno več novih prijateljev.

Prevalje. Narodna mladenka Cvetika Sabot je nabrala za »Slovensko Stražo« 1200 obrabljenih poštnih znamk ter jih odposlala na naslov glavnega znamkarja: Leopold Puhar, typograph, Šiška pri Ljubljani. Dekleta posnemajte!

Ličjavas pri Pokrčah. (Cerkev pogorela.) Dne 11. avgusta ob 1. uri zjutraj se je vnel p. d. Oblakov skedenj v Ličjivasi. V par minutah je bil s hišo vred ves v ognju.

Plamen je kmalu lizal blizu stoječo cerkev, in v eni uri je bila vsa cerkev z zvonikom vred v plamenih. Škoda je velika. Ljudje, ki so tako ljubili in častili svojo lepo cerkev, so potrli in žalostni. Da bi le kmalu zopet stala v stari, prejšnji lepoti.

Češki katoliški shod. V Olomucu na Moravskem se je vršil te dni češki katoliški shod, ki je bil po mnenju mnogih najpomembnejši izmed vseh dosedanjih katoliških shodov v Avstriji. Udeležencev katoliškega shoda cenijo nad 40.000. Vsi hoteli, gostilne in prenočišča v mestu so bila prenapolnjena. Slavnostnega spreveda se je udeležilo 300 čeških telovadkinj in 700 čeških Orlov. Nemški listi poročajo o lepoti narodnih noš Slovakov in slovenske deputacije S. K. S. Z. V sprevedu je bilo nad 70 zastav in 12 godb. Predsednik shoda je bil dr. Hruban. Shodu so došle zahvalne brzojavke na odposlane udanostne izjave od cesarja, prestolonaslednika in papeževga tajnika Merry del Vala. Shod je brzojavno pozdravil tudi načelnik »Poljskega kola«, Bilinski. V cerkvi Marije Snežne je govoril Slovaku znani slovaški voditelj župnik Andrej Hlinka o nalogi žene v boju za vero in narodnost.

Marija na Zili. (Zahvala.) Podpisani Andrej Colner izrekam prav srčno zahvalo slavni »Vzajemni Zavarovalnici v Ljubljani«, ki mi je po ognju v noči od 5. do 6. avgusta t. l. zavarovalnino takoj in brez odbitka kakega vinarja popolnoma izplačala, dasi sem bil pri omenjeni zavarovalnici šele prav kratko (nekaj mesecev) zavarovan. Priporočam to vzorno domače podjetje prav toplo vsakomur. — Marija na Zili, dne 14. avgusta 1911. — Andrej Colner.

Dr. Beer, fizik mesta Brna, je sporočal: »Zelo starim osebam, ki se imajo boriti z nerednim odvajanjem, nudi že vsakodnevna, skozi osem dni trajajoča uporaba treh žlic naravne **Franc Jožefove grenčice** zaželjeno trajno zboljšanje. 26

Ukve. (Revščina pogorelcov.) Hudo je gledati veliko nesrečo v Ukvah, ali še huje je, občutiti jo. Vedno huje občutimo izgubo, ki nam jo je prizadel ogenj po hudobni roki. Večina posestnikov tiči že itak v dolgovi in sedaj še ta nesreča, uničeno pohištvo, obleka, živež, krma, drva, orodje, pa saj ni mogoče naštetih vsega, kar smo izgubili v tej grozni noči. Nekateri so komaj napol nagi rešili si življenje. Ko so prišli kmetje ponoči in nekateri šele drugi dan s planine, so videli prvi svoje hiše v plamenu, drugi samo še golo zidovje, in tem je nekaterim še zgorel denar. Ker nosijo kmetje na planini le najslabšo obleko, so takorekoč tudi napol nagi. Teče šele osmo leto, odkar nam je povodenj napravila veliko škodo, in še to ni vse poravnano, sedaj pa zopet ogenj; naj si pa opomore posestnik, če more! Prihiteli so ognjegasci, prihiteli so vojaki, kakor že znano, in delali na vso moč, za kar jim bodi čast in hvala, da so vendar nekaj hiš oteli, da morejo pogorele sosedo pod streho vzeti. Dobri ljudje so nam poslali živeža, za kar jim Bog plačaj, in prosimo tudi še nadalje: Pomagajte, kdor more pomagati, ker potreba je velika! Srčna hvala bodi tudi velezaslužnemu poslancu gospodu Grafenauerju, ki se nas je spomnil v državnem zboru in vložil predlog za podporo ubogim pogorelcem v Ukvah. — Požiga je osumljenih več oseb. Zaprli so nekega čevljarja, pristnega freisinovca; v preiskavi so še nekatere druge osebe.

Vrba. (Letovišče — nesreče — tatvina.) V letošnji sezoni šteje naše letovišče nad 3400 tujcev. S tem številom je Vrba prekorčila celo Poreče. Kakor vsako leto je jezero tudi letos tirjalo svoje žrtve. Tako se je dne 11. t. m. pri kopanju utopila kuharica neke tukajšnje gospode z imenom Leopoldina Para, doma iz Gmünda na Nižjeavstrijskem. Že meseca majnika so se pogreznili v globočino jezera trije tukajšnji slikarji. Enega so našli že v enem tednu, drugega je jezero vrnilo šele 15. julija, tretji se pa sploh še ni prikazal. Drugi je bil po naročilu našega župana isti dan, ko so ga našli, ob 10. uri ponoči brez duhovnika pokopan. Morebiti izpregovorimo o tem drugokrat še več. — V neki tukajšnji vili je bilo pred kratkim pokradenih vrednosti za 4270 kron. Oškodovanec je polkovni zdravnik dr.

Karol Zborovič. Kot sumljivo osebo je orožništvo prijelo nekega krošnjarja. Po tridnevnem zaporu pa je bil izpuščen, ker se je pozneje izkazalo, da je tatvino izvršila neka pestunja. Pošiljala je dan za dnevom po pošti velike denarne svote naprej in tako so ji prišli na sled.

Prevalje. Mesečno zborovanje Kat. slov. delavskega društva se je vršilo dne 6. t. m. Govoril je tajnik društva, g. kaplan Vastel in sicer o najnovejših prikaznih v socialnem življenju, ki zanimajo delavca. Govor je bil popolnoma poljuden, tako da smo ga vsi lahko razumeli in tembolj zanimiv, ker se ravno o teh stvareh sedaj največ govori in piše. Ker naši listi o teh vprašanjih navadno preučeno pišejo, smo govorniku hvaležni, da nam je to raztolmačil po domače. Zeleti bi bilo le nekoliko številnejše udeležbe pri mesečnih zborovanjih!

Prevalje. (Občinske volitve) se bodo vršile v Prevaljah okoli srede prihodnjega meseca (septembra). Volilni imenik je že razporežen. Kmetje in sploh vsi naši ljudje, ki plačujete davke, zahtevajte tudi svojo pravico in idite se v občinsko pisarno prepričati, ali ste vpisani ali ne. Imenik je razporežen do 2. septembra; čas za reklamacije pa je od 26. avgusta do 2. septembra. Ne zamudite tega roka. Že pri zadnjih državno-zborskih volitvah ste videli, da vas poznajo »gospodje« tedaj, kedar iščejo iz vaših žepov denar za davke, ali pa tedaj, kedar hočejo naše najboljše sinove k vojakom. — Kedar pa se gre za to, da vam pripoznajo volilno pravico, tedaj vas pa ne poznajo! — Občinski odbor gospodari s kmečkim denarjem, torej spadajo v odbor taki kmečki možje, ki bodo zastopali v prvi vrsti kmečke koristi. Kaj ima n. pr. Divjak iskati v odboru? Ali boste tudi zanaprej zaupali gospodarstvo z občinskim premoženjem Pristovu, ki je tako imenitno pokazal svoje »zmožnosti« pri posojilnici? Može — pojasnite tudi sosedom, da od sedaj naprej predstojnik naše občine ne more biti več mož, katerega »čedno« gospodarstvo pri posojilnici je splošno znano. Sicer pa je tudi o občinskem gospodarstvu slišati marsikaj čudnega...

Guštanj. (Guštanjskim purgarjem in njih zvestim zaveznikom v spominsko knjigo.) V nedeljo, dne 20. avgusta napravi šulferajnska podružnica v Guštanju »Sommerfest«, s katerim bo združena ustanovitev podružnice »Südmarke«. Ne zmenili bi se za take prireditve naših nasprotnikov, ako ne bi imele tako izzivajočega značaja. Kaj si neki mislijo naši guštanjski »purgarji« in njih pristaši na Fužinah, da si v našem trgu upajo vprizarjati takšne komedije? Ali res menite, da bodo naši zavedni slovenski kmetje in delavci tako zabito neumni, da bodo hodili vam na limanice ter vplačevali visoko vstopnino, katero boste vporabili v najgrše namene, da ponemčite kolikor mogoče slovenskih otrok, da iztrgate slovenskemu posestniku kolikor mogoče veliko njegove rodne zemlje. Kakor čujemo, bodo dobili fužinski delavci nalašč zato že 19. plačo, dočim jo dobe drugokrat vedno šele 22, samo, da bi lahko potrosili takoj prvi dan ves svoj krvavo pridelani zaslužek. Pa se boste vrezali! Sodelovali bodo baje tudi šolski otroci. Če bi bila to veselica z dobrim namenom, zakaj ne! A vsakdo ve, kako peklenske namene zasledujeta ti dve vsenemški društvi. Ko pa je šlo za to, da bi šolarji smeli sodelovati tudi pri cerkvenem petju, se jim je to prepovedalo. Takšne so torej naše šolske oblasti. Na guštanjski šoli je nek učitelj, ki s posebno vnemo deluje za ti protiverski in Slovincem nasprotni društvi in si obenem prizadeva pritegniti na nemško stran tudi značajne slovenske veljake. Gospod učitelj, gotovo ste bili pred kratkim tudi v Draubergu na Südmarkini slavnosti in v spominu vam bodo še besede vašega oboževanega vsenemškega kateheta g. Almerja, ki je rekel, da dotični Nemci, ki so se razvili iz ponemčenih Slovincem niso ničesar vredni. Vi pa delate ravno nasprotno in hočete na umeten način ustvarjati Nemce! Morda dobite sčasoma še patent na to. V tem oziru smo Slovenci lahko ponosni, ker naša kri je čista in pristno-slovenska, dočim vi, vsaj v obmejnih krajih, niste nič drugega, nego odpadki drugih, posebej slovanskih narodov. Zato pa z vami tudi noče več na-

prej in se hočete le na umeten način vzdržati na površju; a tudi ti časi bodo kmalu minuli. Mi pa, Slovenci iz Guštanja in okolice, si bomo Südmarkovce in Schulvereinovce dobro zapomnili. Kedar vam nosimo svoj slov. denar, se nam laskate in prilizujete, za hrbtom pa nas hočete uničiti. Kakor čujemo od raznih strani, so zlasti naši kmetje z vami nezadovoljni in splošno želijo, da bi se kmalu ustanovilo slovensko konsumno društvo. Toliko za danes!

Od Krščansko - soc. zveze. Vsa društva in župne urade opozarjamo, da ima »Slov. kršč. - soc. zveza« sledeče tiskovine: Rojstni in krstni list, poročni in mrliški list (dvojezično). Rojstna in krstna, poročna in mrliška knjiga, naznanilo oklicev in oklicni list, spričevalo samskega stanu, poslovni zapisnik, vložne knjižice za »Čebelico«, narodni kolek v prid »Slovenske Straže«, vžigalice v korist obmejnim Slovencem, narodne moške in ženske znake, razglednice »Na slovenskih koroških planinah«. Naročila naj se naslavlja: Slov. kršč. - soc. zveza, Pavličeva ulica 7, Celovec. Kdor še nima Jurčičevih spisov, naj kmalu naroči!

Na celovškem kolodvoru vlada še vedno stara pangermanska propaganda, nemška ošabnost in brezobzirnost. Zgled na praznik dne 15. t. m. Pri blagajni je bila mlada celovška koketka kot »uradnica vsenemške propagande«. Potnik zahteva vozni listek v Ljubljano, a se ta punčara drzne izgovarjati, da ne pozna tega imena in se sploh vede, kot da ji je slovenščina popolnoma nekaj tujega. Stopil je potnik vstran brez listka. Slučajno stoji za njim drug gospod, ki tudi zahteva listek v Ljubljano, a ga ne dobi, dokler ne pove »Laibach«. Prvi potnik stopi sedaj zopet bliže, rekoč: »Sedaj pa veste, kaj da je Ljubljana — Hauptstadt Krains!« — Pa to punče odgovori v svoji germanski ošabnosti in brezobzirnosti: »Bitte, halten Sie mich nicht auf!« — Torej deklina, ki je komaj zlezla iz šole, ne pozna glavnega mesta na Kranjskem!? K blagajni je stopil nato župnik, ki je zahteval list do Bohinjske Bistrice, a ga na slovensko zahtevo tudi ni dobil. — Če bi se kaj podobnega godilo kje v nemškem »rajhu«, bi se morda na zahtevo dobilo pritožno knjigo, v Celovcu pa, kjer je nemščina baje »v nevarnosti«, kjer se goji vsenemška propaganda, kjer vlada duh germanske ošabnosti in drznosti in se v blatu teptajo državljanske pravice — je zahteva, pravzaprav skromna prošnja po tej avstrijski in državni pravičnosti, le bob v steno! Posmehuje se to »državno uradništvo«, merodajna oblast pa topo opazuje te divje razmere ter temu »uradništvu« le — pomežikuje...

Prevalje. Proti koncu prihodnjega meseca enkrat bo v Prevaljah veliko kmečko zborovanje, na katero že sedaj opozarjamo vse kmete in živinorejce iz cele okolice. In sicer želimo videti na tem shodu samo gospodarje in fante, ki se zanimajo za napredek v gospodarstvu! Mogoče se vrši zborovanje že prej, — kdaj, se bo že pravočasno naznanilo! Kmetje, pripravite se, da morete na shodu povedati svoje želje in staviti vprašanja, ki se tičejo poljedelstva, živinoreje itd.

Velikovec. (Od koga živi naš Hans?) »Ausstellungs - Zeitung« piše v svoji 2. številki: »Pinteritsch-evi izdelki se prodajajo najbolj na Štajersko, zlasti na Kranjsko in Primorsko«. Tako torej! Od Slovencev živi naš nemški župan s slovenskim imenom. Se pač vidi, da ga še vedno nekaj vleče k Slovencem nazaj, kljub temu, da hoče varovati nemški (?) značaj velikovskega mesta, in se mu vedno želodec obrne, če sliši kako slovensko besedo. Kaj, če bi se mu želodec tudi takrat obrnil, ko je slovenski kruh! Obenem pa obžaluje »Ausstellungs-Zeitung«, da Korošci - domačini tako malo uvažujejo to domače podjetje!

Velikovec. (Cel narod je razžalil.) Na zadnji okrajni učiteljski konferenci v Velikovcu je neki slovenski učitelj stavil

predlog, naj bi se za okrajno učiteljsko knjižnico naročile tudi knjige »Šolske Matice«, ker je okraj pretežno slovenski. Takoj se je oglasil slavnoznanec zgodovinar A. Hornbogner in protestiral, češ, da Slovenci nimamo svoje literature in še to kar je, je »plagiatorično« (ukradeno). Prav dobro mu je odgovoril na to nesramnost slovenski učitelj, češ: »Kakor vi kritikujete slovensko literaturo, (ki je ne poznate), tako bi tudi jaz kritikoval italijansko«. Vsa čast slovenskemu učiteljstvu, da se je začelo v zadnjih letih potegovati za pravice slovenskega naroda na Koroškem. Tem večje zaničevanje pa moramo izreči nemškemu fanatiku, ki se predrzne v svoji gorostasni nevednosti na ta način žaliti ves slovenski narod. »Le čevlje sodi naj kopitar«!

Brnca. Za tamburaško in pevsko društvo »Dobrač« je daroval neimenovan gospod 20 K; Andrej Mertl iz Zmetič 10 K; g. Špendir iz Rogaj 2 K. Hvala lepa!

Velikovec. (Še enkrat) opominjamo nemškega državnega poslanca g. Nageleta, naj ukrene potrebno, da se z »Narodnega doma« odstranijo njegovi slovenski plakati, ki so se namenoma priliepili povodom njegove izsiljene volitve. Kar devet jih je. Na nobeni drugi hiši v Velikovcu ne najdemo take nemško-nacionalne nesramnosti. Tudi nekaj za nemško kulturo in sovraštvo do Slovencev! Ako se ti plakati v kratkem času ne odstranijo, bomo pri prihodnji priliki Nageletovo hišo Slovenci z našimi plakati popolnoma tapecirali. Pozivljamo g. Nageleta, ker ne vemo, kdo je bil v krajevnem nacionalnem volivnem odboru. Torej brez zamere, gospod poslanec!

Kolera.

»Slovenec« z dne 14. t. m. poroča o koleri:

V petek popoldne in v teku noči na soboto so bili konstatirani v Trstu trije novi slučajni kolere. Oboleli so: 37letni dninar Gvidon Rebul, 51letni Anton Novello in 21letni Črnogorec Ljubo Lazarevič, stanujoč pri nekem najemodajalcu postelj v ulici Molin a vento.

Oboleli Novello je prebil petkovo noč v kavarni »All' Europa felice«. Radi tega so kavarno natančno desinficirali. V infekcijsko bolnico sv. Magdalene pa so prepeljali tudi dva Lazarevičeva sostanovalca, katera pa sta iz bolnice v soboto ubežala in ju dosedaj še niso prijeli.

V teku sobotnega dopoldneva se je registriralo nadaljne tri slučaje kolere.

Oboleli so: 33letna Petra Giraldu iz Rojana, katero so prepeljali v infekcijsko bolnico vsled odredbe zdravnika dr. Levi; 18letna dekla Julijana Ritosa in 36letni, v ljudskem prenočišču v ulici Pondares stanujoči Jožef Pečenko.

V Trstu, ne glede na okolico, je dosedaj obolelo na azijski koleri 37 oseb, od katerih jih je 8 umrlo.

V koperski okraj se je kolera zanesla po ženskah, ki hodijo v Trst in prodajajo na trgu Ponterosso. Če bi bilo ljudstvo bolj previdno, bi se gotovo ne pripetili trije smrtni slučajni, v najslabšem slučaju bi se nevarnost omejila. Da pa temu, žal, ni tako, izhaja iz dejstva, da je v Bertokih neka družina skrila svojega osemletnega otroka pred sanitetnimi organi in je otrok, brez zdravniške pomoči, umrl. Vzrok smrti je prejkone azijska kolera. V koperskem okraju so dve osebi prepeljali v šotorno bolnico ob mostu Rižana.

Od sobote naprej morajo vse osebe, ki potujejo iz Trsta po železnici, označiti ime in priimek, kam se peljejo in od kod so. Istotako so to dolžni storiti oni, ki prihajajo v Trst.

Oboleli so v Trstu nadalje: Delavec Miha Marilič iz Dalmacije na parniku »Stambul« avstrijskega Lloyda, ki je priplul iz Carigrada v Trst. Parnik je izoliran. Po-

tem je umrl pomorščak Leverac na parniku »Voluturno«. Na sumljivih znakih je zbolel poštni sprevodnik na vlaku Trst—Dunaj. Prenesli so ga na Dunaju v izolacno bolnico.

V zadnjih 24 urah, torej od sobote do nedelje, se je pripetil v Trstu 1 nov slučaj kolere. Oboleli je Anton Novello, star 51 let, stanujoč v ulici Riccardo št. 1/III., uslužben na jadrnici »Papandi«, ki stoji v pomolu Sanità. Bakteriološki preiskava je konstatirala azijsko kolero.

V Tržiču (Monfalcone) je umrl 74letni Peter Sgorbissa. Imel je krče in diareo. Radi tega so hišo zastražili po orožništvu in zabranili izhod in vhod. Preiskava je dognala, da je Sgorbissa umrl za akutno gastroenteritis. Soproga pokojnega Sgorbissa je popolnoma zdrava.

Pretekli teden je bilo v Trstu 12 slučajev kolere.

Društveno gibanje.

Melvice. Izobraževalno društvo priredi v nedeljo, dne 20. avgusta 1911, ob 7. uri zvečer v župnišču zborovanje s poučnim govorom in dvema igrama »Čašica kave« in »Repoštev«. Vstopnina znaša 30 vin. — K obilni udeležbi vabi odbor.

Prevalje. Velika letna veselica Del. društva bo najbrž dne 10. septembra. Za pouk in tudi za zabavo bo izborna preskrbljeno. Govornika dobimo skoro gotovo iz Ljubljane. Za zabavni del že dela priprave naš Tonček in tamburaši tudi že uglašajo strune. Da bi že kmalu bil 10. september!

Medgorje. Že objavljena prireditelja igre »Vestalka« se vsled posebnih zadržkov ne more vršiti 20. t. m., kakor je bilo naznanjeno.

Gospodarske stvari.

Nekaj o svinjskih plemenih.

A. Fritz.

Da se svinjereja izplača, je v veliki meri odvisno od plemena. — Poprej da se kmetovalec odloči za katerokoli pleme, je potrebno, da pozna njega zahteve in lastnosti glede krme, hleva, postrežbe, podnebja itd. Pred očmi naj ima tudi vsak krajevne in tržne razmere. Glede svinj razlikujemo v obče tri velike skupine, namreč: 1. Plemenite svinje; k tem spadajo v prvi vrsti berkširske in jorkširske svinje; 2. poplemenjene domače svinje (polangleške), ki so nastale vsled križanja angleške čistokrvne in domače svinje; 3. neplemenite ali domače (pokrajinske) svinje, n. pr. krškopoljska, turopljska, hrvaška, tulnska in bavarska svinja. — Vse te tri skupine se jako močno razlikujejo med sabo z ozirom na njih zahteve glede krme, hleva in izreje, zato si jih nekoliko oglejmo.

1. Plemenite svinje, posebno angleška plemena zahtevajo v prvi vrsti modern, zidan hlev; kdor tega nima, ne bo imel dosti sreče z vzgojo tega plemena. Poglavitno takega hleva je: Neprodorna tla, kjer se gnojnica hitro odteka iz hleva, posamezni oddelki morajo biti zidani, korita iz betona, hlev mora biti dosti prostoren, svetel, zrachen, posebno v poletnem času, treba je dobre ventilacije. Zraven dobrega, prostornega tekališča morajo imeti priložnost za kopanje, ritje po zemlji, manjkati ne sme sence, kamor se ognejo pekočim solničnim žarkom. V krmi je to pleme jako izbirčno, imeti mora mlečne odpadke, pinjeno ali posneto mleko. Krma mora biti izdatna, kašasta, vodena krma je splošno slaba za vsako pleme. Sveža, čista pitna voda ne sme nikoli manjkati. V hlevu je potrebna snaga, v koritih ne sme nikoli ostajati krma, gnoj je treba sproti odstraniti iz hleva.

Ako manjka eden teh pogojev, ne bo nikoli s tem razvajenim plemenom pravega uspeha. Na planinah to pleme ne uspeva,

Dobro rodbinsko kavo

priredi že mali dodatek „pravega : Francka :“ s kavnim mlinčkom iz tovarne Zagreb. Le vsled svoje nedosežne izdatnosti in svoje neprekošene kakovosti našel je pravi Franck toli priljubljeni sprejem v vsakem gospodinjstvu.

Pijte samo „Tolstovrško slatino“

ki je edino slovenska ter najboljša zdravilna in namizna kislavoda.

Naroča se: Tolsti vrh, p. Guštanj, Koroško.

Od vsakega zaboja plača podjetje 20 v. v društvene narodne namene, kamor naročnik določi.

kljub temu, da je dosti mlečnih odpadkov, ker so navadno hlevi preslabi. Na splošno omenimo bekširsko svinjo: ona spada k srednjevelikim angleškim svinjam, je najbolj primerna za pitanje, navadno je črne barve, spodnji deli nog so beli. Zelo je sposobna za pašo, ker ima dobro razvit rilec, glede krme je manj izbirčna kot jorkširska. — Kot tretja skupina so takozvane pokrajinske ali deželne svinje. Vse svinje katere spadajo v to skupino, so pozno zrele, to je da rabijo največ časa, da se popolnoma razvijejo, vzgojijo se največ na paši (ogrska, hrvaška in srbska svinja). Po Hrvaškem in v Slavoniji se pasejo po hrastovih gozdovih. Ta način izreje je najcenejši in najbolj preprost. To pleme tudi najlažje prenese vse vremenske nezgode. Po končani rasti se te svinje navadno pitajo in dajo v prvi vrsti veliko in dobre slanine. (Angleške svinje pa so rano zrele, se hitro opitajo in dajo v prvi vrsti fino, s tolščo prevlečeno meso [marmorirano]).

Kjer je dosti pašnikov slabše vrste, slabi hlevi, slaba krma in cela izreja bolj ekstenzivna, tam se to pleme še primeroma najbolje obnese.

Druga skupina so poplemenjene svinje; te spadajo v sredo med obe opisani plemeni. Kjer so razmere glede krme in hleva srednje, nekaj paše in tudi neugodnejše podnebje, se bode to pleme dobro obneslo. V poštev pridejo tudi še naše krajevne ali tržne razmere, zato je treba, da je vsak, poprej da si kakšno pleme vpelje, na jasnem, katero od govarja njegovemu namenu in potrebi. V bližini mest, industrijskih krajev, se dobro prodajo pitane svinje. Kjer bode pa z boljšim vspehom in ceneje vzgajal svinje za pleme, se bode odločil za poplemenjeno ali Hesevo svinjo, ki se posebno odlikuje z rodovitnostjo in je rano zrele.

Pri tem načinu je cela vzreja bolj intenzivna, kar pride pri današnjem pomanjkanju poslov jako v poštev. Križane svinje so za naše razmere vobče najbolj prikladne, že kar se tiče krme, hlevov in podnebnih razmer.

V zadnjem slučaju, kjer je veliko paše na razpolago in je cela izreja kolikor mogoče poceni, se odločimo za pokrajinsko pleme, to posebno, kjer se pitane svinje (za slanino) po primerni ceni prodajo.

Kakor pri vseh drugih, je tudi tukaj za pleme izbirati le najboljše živali. Posebne važnosti je, da se plemeni le z dobrim zdravim merjascem, kateri ima svinjam primerne oblike in vse dobre lastnosti.

Kdor vse te važne faktorje premisli in prevdara, bode na jasnem, katero pleme bo gojil in od katerega ima v svojih razmerah pričakovati kakšen vspeh.

Raznoterosti.

Danes meni, jutri tebi. Znani londonski gledališki ravnatelj George Edwards, ki je vodja gledališča Gaiety, je nekoč rekel pri skušnji neki lepi, a nekoliko nerodni igralki: »Vi plešete kot slon; pojdite raje domov.« O tej malo uljudni kritiki je čul tudi milijonar Frank Gould. Posledica vsega je bila, da je muhasti milijonar lepo igralko poročil. Kot poročno darilo pa je pripravil svoji nevesti lepo presenečenje. Na tihem je pokupil vse akcije gledališča Gaiety ter jih podaril mladi ženi, ki more sedaj strogemu ravnatelju diktirati svoje želje. George Edwards je moral pač svojo odpoved vzeti nazaj in v bodoče bo nastopala v gledališču mlada umetnica kot vodilna zvezda, čeprav pleše po mnenju ravnatelja »kot kak slon«.

Pisemska pošta milijonarjev. Vdova ameriškega železniškega kralja Harrimana, ki se je hotela po smrti svojega moža popolnoma posvetiti dobroteljnosti, je morala vsled velikanske množice raznih pisem in prošenj za podpore, ki jih dobiva vsak dan, prositi newyorške revnostne oblasti za pomoč pri reševanju številnih prošenj. Ako bi hotela Harrimanova vdova ugoditi vsem prošnjam, ki jih dobi, bi morala samo v zadnjih tednih izdati okoli 500 milijonov K. Vendar ona ni edina, ki dobiva vsak dan

tako ogromno množino raznih prošenj. Mis Helen Gould je na primer dobila v zadnjih dvanajstih mesecih nič manj kot 50.000 prošenj za razne podpore. Da bi vsem prošnjam ugodila, bi morala izdati nad 50 milijonov kron. Med temi pismi pa jih je bilo tudi mnogo takih, v katerih so odpošiljatelji prosili za podporo in stavili milijonarki tudi ženitno ponudbo.

S tisočaki tapecirana soba. Iz Bukarešta poročajo: V vasi Radovac se je dogodil zelo tragikomičen dogodek. Neka kmetica, stara ženica, je našla na cesti precej obširen zavoj, v katerem so bile po njenem mnenju zelo »lepe podobice«. Da bi okrasila gole stene svojega stanovanja, je nalepila večje število teh »podobice« na zid. Pred kratkim pa je prišel h kmetici nek berač ter jo je prosil za miloščino, a uboga starica mu ni mogla ničesar dati. Ko pa je berač zagledal »lepe podobice« po stenah, jo je poročil za eno. A kmetica mu je odgovorila ravnodušno: »Teh s stene ti ne dam, a imam še druge, izmed katerih si lahko par izbereš.« In prinesla mu je cel zavoj samih — tisočakov in stotakov, izmed katerih si je berač izbral res par »najlepših«. Ker pa se je pozneje ljudem čudno zdelo, odkod ima berač nena doma toliko denarja, je prišla vsa stvar na dan. Bankovce je izgubil pred enim letom nek veleposestnik. Takrat so bile vse poizvedbe po izgubljeni ogromni svoti brezuspešne.

Nova opera Leoncavalla. Leoncavallo izdeluje v Montecatini, kjer se zdravi, novo opero »La foresta mormora« (»Gozd šepeta«). Libreto je izdelal Enrico Cavacchioli po neki Korolenkovi noveli. Novo opero bodo proizvajali prihodnje pomlad prvič v Milanu.

Revolucionarna propaganda v francoski vojski. V Bourgesu so pri 97. pešpolku zaprli veliko število podčastnikov in vojakov, pri katerih so našli revolucionarne spise.

Pri nagnjenju k bljuvanju se da hitro pomagati. Treba je samo pridejati mleku mesto vode nekoliko zakuhanega »Kufek« in posledica tega je dobro in redno prebavljanje in uspešno razvijanje otrok. »Kufek« je najboljša hrana, ki odstranjuje in zabranjuje hitro in sigurno, kakor noben drug preparat, bljuvanje, drisko, črevesni katari i. dr.

Stavka čeških otrok. V Olomucu se je 9. t. m. vršil shod čeških starišev, na katerem so se sprejele zahteve glede na ustanovitev novih čeških šol. Na shodu se je soglasno sprejel sklep, da se v začetku šolskega leta 1911/1912 priredi splošna stavka šolskih otrok, ako se ne ugodni željam starišev.

Gozdni požar pri Franzensfeste, ki je več dni razsajal, še sedaj ni popolnoma pogašen. Posrečilo se je samo, požar lokalizirati. Na gašenje tudi vsled obsežnosti požara ni misliti. Kadar bo zmanjkalo plamenom snovi, bo konec požara. Sodijo, da bo trajal požar še teden dni. Gozdov je pogorelo oziroma še gore 400 hektarov.

Samoumor pijanca. V Osjeku se je v pijanosti obešil 64letni mizarjski pomočnik P. Grau, in sicer na sohi sv. Janeza Nepomu-

ka, ki stoji pred ubožnico, v kateri se že nekaj mesecev nahaja samomorilčeva žena. To je letos v Osjeku že deseti slučaj samoumora z vrstico.

Top se je sprožil na artiljerijskem vežbališču v Karasu na Ruskem in ubil več vojakov, petnajst pa ranil. Nezgoda se je zgodila, ko je nek častnik, ki ni vedel, da je top nabasan, vojakom top razlagal.

25 oseb od zavzivanja mesa zastrupljenih. V Luzanu pri Černovicah je zbolelo 25 oseb, ki so na neki pojedini ob priliki ženitovanja jedli meso, ki je pohajalo od živine, katera je že pred osmimi dnevi poginila.

Nesreča z avtomobilom. V Zamodkiju v Zgornji Šleziji sta se zadela skupaj voz efektrične železnice in avtomobilni omnibus, na katerem je bilo 35 oseb. Avtomobilni omnibus se je popolnoma razbil. Enajst oseb je bilo več ali manj težko ranjenih.

Zgubljena ladja. Laška križarka »San Giorgio«, ki je stala 40 milijonov lir, je tako obtičala v neki skali pod morjem, da je sploh ne bo mogoče dvigniti.

Dvanajst oseb utonilo. Pri Bodenkirchenu ob Reni je dvanajst oseb pri kopanju utonilo. V par tednih je v bližini Kolina utonilo v Reni že nad 100 oseb.

Velikanska peščena ura. Poleg solčnih ur so peščene ure najstarejša priprava za merjenje časa. V dobi Rimljanov so bile tako v navadi, kot dandanes stenske ure. Za splošno uporabo najbolj govori, da je predstavljala čas starček s peščeno uro v roki. Peščene ure so bile v navadi še v srednjem veku. Rivalentus je v 17. stoletju pri astronomičnih opazovanjih rabil le peščeno uro. V Nemčiji jih imajo še danes ponekod protestantovski pridigarji nad prižnico, da merijo čas, koliko časa je trajala pridiga. Peščene ure so danes tudi še v rabi na morju, ko se meri hitrost ladje ali parnika. Zdaj pa neki Anglež gradi za neko šolo največjo peščeno uro, ki je bila kedaj na svetu. Obe koničnemu lijaku podobni posodi za pesek ste iz stekla in vsaka drži petdeset funtov peska. Pesek iz ene posode v drugo teče natančno eno uro. Ako je pesek iz zgornje posode stekel v spodnjo, tedaj hidraulični stroj zasučje posodo, da je polna od zgoraj, prazna od spodaj. Ogromna peščena ura je visoka 3 metre in 60 cm.

Češko - slovaško zborovanje se je minul teden vršilo v kopališču Luhačovice na Moravskem. Udeležili so se ga številni slovaški narodni voditelji: Pavel Mudron, Matuš Dula, poslanec dr. Blaho, poslanec Juriga, dr. Ivanka, dr. Šrobar i. dr. Šlo je pred vsem za udeležbo češkega denarja pri slovaških gospodarskih podjetjih.

Loterijske številke.

Trst, 12. avgusta:	26	19	6	42	40
Linc, 12. avgusta:	38	40	48	31	63
Brno, 9. avgusta:	88	77	55	17	86

Brusnice

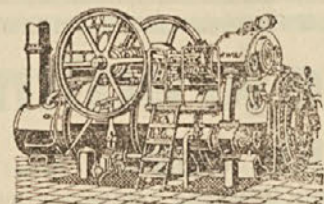
kupim vsako množino, dnevno 3—5000 kg. Najnižje ponudbe na Sz. Rittich, Sadni trg, Praga.

Bruselj in Buenos Aires 1910: 3 velike nagrade.

R. WOLF

MAGDEBURG-BUCKAU

Podružnica Dunaj, III., Heumarkt 21.

Patentni vročeparni lokomobili

z brezventilnim preciznim upravljanjem.

Izvirna sestava Wolf 10—800 HP.

Najbolj dovršeni in gospodarski stroji za industrijo in poljedelstvo.

Vseh izdelkov nad 760.000 HP.

VŽIGALICE
družbe sv. Cirila in Metoda
Zaloga pri Jv. Perdanu v Ljubljani.

**MAL POLOŽI DAR
DOMU NA ALTAR!**

Te vžigalice
sov. prid. družbi sv. Cirila in Metoda
v LJUBLJANI

Zahtevajte in kupujte pri vseh trgovcih slovenske
Ciril in Metodove vžigalice
ki so priznane najboljše.

VŽIGALICE
družbe sv. Cirila in Metoda
Zaloga pri Jv. Perdanu v Ljubljani.

**MAL POLOŽI DAR
DOMU NA ALTAR!**

Te vžigalice
sov. prid. družbi sv. Cirila in Metoda
v LJUBLJANI

Glavna zaloga pri tvrdki Ivan Perdan v Ljubljani.

Tržne cene v Celovcu
12. avgusta 1911 po uradnem razglasu:

Blago	100 kg		80 litr. (biren)	
	od	do	K	v
Pšenica	—	—	—	—
Rž	19	—	19	31
Ječmen	—	—	18	60
Ajda	—	—	—	—
Oves	17	50	18	—
Proso	—	—	—	—
Pšeno	—	—	—	—
Turščica	—	—	—	—
Leča	—	—	18	—
Fižola rdeča	—	—	—	—
Repica (krompir)	—	—	8	44
Deteljno seme	—	—	—	—
Seno, sladko	5	—	7	—
„ kislo	4	—	5	50
Slama	3	—	4	20
Zelnate glave po 100 kos. Repa, ena vreča	—	—	—	—
Mleko, 1 liter	—	24	—	26
Smetana, 1 „	—	60	1	20
Maslo (goveje) . . . 1 kg	2	80	3	20
Sur. maslo (putar), 1 „	2	80	3	60
Slanina (špeh), pov. 1 „	2	20	2	30
„ sur. 1 „	2	—	2	10
Svinjska mast . . . 1 „	2	20	2	30
Jajca, 1 par	—	12	—	14
Piščeta, 1 „	2	80	3	60
Race	—	—	—	—
Kopuni, 1 par	—	—	—	—
30 cm drva, trda, 1 m ²	3	—	3	40
30 „ „ mehka, 1 „	2	40	2	80

Zivina	Počrez	100 kilogr.		Prignalo	Prodalo
		živa	zaklana		
	od do	od do	od do		
	v kronah				
Konji	—	—	—	—	—
Biki	—	—	—	—	—
Voli, pitani	660	—	—	1	1
„ za vožnjo	440	562	—	16	10
Junci	410	—	—	1	1
Krave	346	650	78	46	20
Telice	—	—	—	—	—
Svinje, pitane	—	—	—	—	—
Praseta, plemena	20	54	—	120	56
Ovce	—	—	—	—	—

Kolar ali mizar

se išče za občino Bistrica pri Pliberku, kjer je zadosti dela. Več pove županstvo Bistrica, pošta Šmihel pri Pliberku.

**Zaradi bodočega novoizidanja
:: hiše je krojno blago po ::
znižanih cenah
naprodaj.**

Za prekupce posebne cene.

Z velespoštovanjem

ANTON RENKO, Celovec,
vogel Novi trg in Kramerjeve ulice.

Vabilo

na

redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Kazazah

registrovane zadruge z neomejeno zavezo

ki se vrši

**v nedeljo, dne 27. avgusta 1911, ob 3. uri
popoldne v posojilniških prostorih.**

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Odobritev računskega zaključka za leto 1910.
3. Poročilo o izvršeni reviziji.
4. Volitev načelstva.
5. Sprememba pravil.
6. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, se vrši pol ure pozneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih članov.

Načelstvo.

1kg sivega skubljenega K 2.—, boljsega K 2.40, polbelega prima K 2.80, belega K 4.—, prima puhasto mehkega K 6.—, najfinejšega K 7.—, 8.— in 9.60. Siv puh K 6.—, 7.—, bel prima K 10.—, prsni puh K 12.—. Od 5 kg naprej franko.

Napolniene postelje

iz debelega rdečega, modrega, rumenega ali belega inleta (nanking); pernica ca. 180 cm dolga, 120 cm široka, z dvema blazinama, vsaka ca. 80 cm dolga, 60 cm široka, povoljno napolnjena z novim, sivim, puhastim in trpežnim postelnim perjem K 16.—, napeljuh K 20.—, puhasto perje K 24.—. Posamezne pernice K 10.—, 12.—, 14.—, 16.—. Posamezne blazine K 3.—, 3.50, 4.—. Pernice 200x140 cm velike K 13.—, 15.—, 18.—, 20.—. Blazine, 90x70 velike K 4.50, 5.—, 5.50. Spodnje pernice iz najboljšega blaga 180x116 cm velike K 13.— in K 15.— odposilja po povzetju ali proti predplačilu

Maks Berger v Deženicah št. 444 a, Šumava, Češko.

Noben riziko, ker je zamenjava dovoljena ali se denar vrne. Bogati ilustr. ceniki vseh posteljnih naprav zastoj.

Hotel Trabesinger v Celovcu

Na kolodvoru pričakuje gostov domači omnibus.

Velikouška cesta št. 5

se priporoča

potnikom, ki prenočujejo v Celovcu.

Tukaj najdejo lepe, snažne in pozimi zakurjene sobe po 1 K do 5 K, okusne jedi, dobro pijačo poceni.

Veliko dvorišče za vozove in trije hlevi za konje.

Za zabavo služi **kegljišče,** pozimi zakurjeno.

Poleti sediš na **senčnatem vrtu.**

V tem hotelu najdeš vsak dan prijetno slovensko družbo, posebno ob sredah zvečer.

Velike dvorane za shode in veselice.

Podružnica Ljubljanske kreditne banke v Celovcu

Delniška glavica K 5.000.000.

Rezervni fond čez K 600.000.

Denarne vloge obrestujemo po **4 1/2 0/0** od dne vloge do dne vziđa.

Kolodvorska cesta št. 27.

Zamenjuje in eskomptuje izžrebane vrednostne papirje in vnovčuje zapadle kupone.

Daje predujme na vrednostne papirje — Zavaruje srečke proti kurzni izgubi.

Vinkuluje in devinkuluje vojaške ženitninske kavcije. Eskompt in incasso menic Borzna naročila.

Centrala v Ljubljani. Podružnice v Splitu, Trstu, Sarajevu in Gorici.

Turške srečke. Šest žrebanj na leto. Glavni dobiček 300.000 frankov. Na mesečno vplačev. po K 8.— za komad. **Tiske srečke s 4% obrestmi.** Dve žrebanji na leto. Glavni dobiček K 180.000. Na mesečno vplačevanje po K 10.— za komad.

Prodaja vseh vrst vred. papirjev proti gotovini po dnevnem kurzu.